

A les portes del 30 aniversari

Alex Guillamón

Durant aquest 2018 la nostra organització complirà, i celebrarà, els seus primers 30 anys d'existència. Al proper número tractarem de mostrar un panorama més detallat, tant de la nostra història, com sobre el paper que creiem que pot tenir una organització com Entrepobles en el context actual. Aquí només volem ara fer un primer recordatori i agraïment als centenars de persones i als molts col·lectius que, des de 1998, heu fet possible la trajectòria d'aquesta organització de solidaritat internacional, i el manteniment durant aquest temps dels seus valors i la seva independència.

Però en realitat aquesta història va començar just deu anys abans... Va ser al febrer de 1978, quan va saltar a la premsa internacional al barri de Monimbó. Era el dia de l'aniversari de Sandino. La població d'aquesta comunitat indígena a Masaya ja

a Amèrica Central, sinó també el que ens estava passant al nostre país. Una generació d'activistes començava a digerir la frustració de les expectatives que havien alimentat en la lluita contra la dictadura franquista, que anaven molt més enllà de poder votar cada

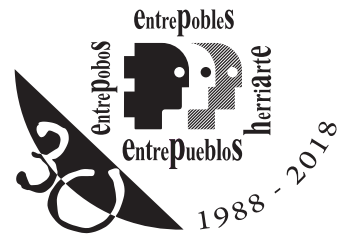
1980: Joves de Managua partint per a la Croada d'Alfabetització

no va aguantar més, va perdre la por i es va alçar, il·luminant la llarga i cruel nit en què els EUA tenien sumida a Nicaragua amb la dictadura dels Somoza. Encara faltaven 17 mesos perquè el Front i el poble sandinista prenguessin Managua i s'apoderessin de tot el país. Però Monimbó va ser l'«efecte papallona» que, a més de 8.000 quilòmetres de distància, va estimular el naixement, inicialment tímid, dels primers comitès de solidaritat amb la revolució nicaragüenca al nostre país, que aviat donaria lloc al primer gran moviment de solidaritat internacionalista.

És important assenyalar que l'esclat d'aquest moviment de solidaritat no va tenir únicament com a causa el que estava passant

quatre anys perquè les elits econòmiques i polítiques seguissin conservant els seus privilegis. I van projectar a Nicaragua aquestes expectatives. Aquesta projecció es va ajuntar amb l'oportunitat de dirigir la mirada, per primera vegada en moltes dècades, més enllà de les fronteres en què el franquisme va tenir tancat el país.

L'apassionant repte d'una revolució en un dels països més pobres del continent americà, enfrontada a la guerra de baixa intensitat finançada per l'imperialisme (...) va captivar i va mobilitzar milers d'internacionalistes, i aquella experiència va marcar les nostres vides. Des de l'Estat espanyol van ser successives les

És important assenyalar que l'esclat d'aquest moviment de solidaritat no va tenir únicament com a causa el que estava passant a Amèrica Central, sinó també el que ens estava passant al nostre país

*D'aquests valors
 i del saber
 acumulat en
 aquest moviment
 de solidaritat vam
 heretar algunes
 de les premisses
 bàsiques de la
 nostra identitat,
 que, a dia
 d'avui, encara
 no s'acaben
 d'entendre a la
 «cooperació al
 desenvolupament*

remeses de voluntaris (es) organitzades des de la xarxa de Comitès de Solidaritat amb Amèrica Central existents a tot l'estat, o des de sindicats i comitès d'empresa, o de forma espontània i individual (...).

Portàvem a la motxilla un grapat de llibres i la sana intenció d'ensenyar al que no sap. Però un cop estavellats contra una realitat molt més complexa, ens vam adonar que els nostres desfasats manuals ens servirien de poc, que les nostres ganes d'ensenyar s'havien convertit en ganes d'aprendre. Un dolor profund ens havia

per cert, Berta Càceres va aprendre les primeres lletres de la paraula solidaritat donant suport a les comunitats salvadorenques refugiades a la seva terra; a les muntanyes i les selves guatemalenques del Quiché o els camps de refugi de Campeche, Chiapas o Quintana Roo -Mèxic-. Gent de totes les professions, estudiants i, especialment, gent dedicada a l'ensenyament o la sanitat..., gent solidària que volia ajudar aquells pobles a empènyer un nou món, ja que no s'havia aconseguit aquí.

Comunitats salvadorenques arriben al refugi de Colomoncagua (Hondures)

despertat del somni de la utopia, obrint-nos els ulls davant la tragèdia d'un petit i violentat país al que no se li permetia ni respirar».¹

Va ser la *Cruzada Nacional de Alfabetización* nicaragüenca la que, a partir de març de 1980, va convocar les primeres brigades internacionalistes, multiplicant i estenent el moviment. Alhora, amb l'inici dels moviments insurreccionals contra els governs militars a El Salvador i Guatemala, el moviment de solidaritat es va estendre a aquests dos països.

Durant aquesta dècada centenars de persones van acompanyar el poble de Nicaragua que resistia la «guerra bruta» del Govern Reagan; o el salvadorenc a Morazán, a Chalatenango (a les zones alliberades de l'FMLN), o als camps de Colomoncagua i Mesa Grande (Hondures), on,

Entrepobles va ser el resultat d'un procés de discussió en la coordinació estatal dels Comitès de Solidaritat, com un instrument del moviment de solidaritat, per fer front als reptes i possibilitats que s'obrien (ja a la segona meitat dels 80) amb l'inici de les polítiques públiques de cooperació estatals i descentralitzades. Per incidir-hi des dels valors i les visions d'un moviment social que havia nascut prèviament a aquestes polítiques i que, per tant, no depenia ni volia dependre d'elles.

D'aquests valors i del saber acumulat en aquest moviment de solidaritat vam heretar algunes de les premisses bàsiques de la nostra identitat, que, a dia d'avui, encara no s'acaben d'entendre a la «cooperació al desenvolupament», com la bifocalitat, l'autonomia política i l'horitzontalitat en les relacions solidàries:

1. «La llamada de Nicaragua 30 años después, escrito col·lectiu», *Viento Sur* 2014

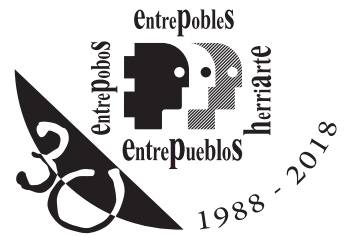
Quan s'observen les activitats del Comitè en aquests 25 anys, es pot comprovar el caràcter

bifocal de les seves accions, és a dir, la focalització cap a la pròpia societat d'una banda (...) i cap a l'acompanyament de lluites en diferents pobles, comunitats i països, de l'altra.

Producte de la reflexió sobre l'experiència realitzada amb els «Frentes» a Amèrica Central, es va refermar el concepte d'autonomia política del propi Comitè i el caràcter bidireccional de la solidaritat».²

Però els Comitès de Solidaritat van patir un declivi important a principis dels 90. Els

seguim mantenint llaços a Cuba amb organitzacions que promouen processos d'educació popular i valors emancipadors com el feminisme, l'economia social i l'ecologisme. I des de finals dels 90 Entrepobles va decidir començar a treballar a la zona andina, on hem consolidat relacions de solidaritat i cooperació amb organitzacions i moviments socials transformadors a Equador i Perú. També hem donat suport a processos més concrets amb MST al Brasil o la defensa dels drets humans a Hondures. I hem promogut

*Al llarg
d'aquests
anys ens hem
implicat al
nostre país i hem
conreat llaços
internacionals
amb
organitzacions
i moviments
socials, tractant
de donar suport
i interconnectar
reivindicacions
i alternatives*

Assamblea d'Entrepobles 1990

processos de pau a Amèrica Central, amb diferents matisos, van fer canviar coses, perquè no canviés res. Va costar pair les derrotes i les «auto-derrotes» dels processos revolucionaris. I una organització com Entrepobles, que havia nascut en el si d'aquest moviment social internacionalista, va haver de seguir el seu camí en un context diferent, això sí, conservant un funcionament basat en organitzacions territorials formades per persones activistes d'alguns dels Comitès de Solidaritat que van sostenir la seva aposta internacionalista en la dècada neoliberal i en l'esclat de l'«Onegeisme».

En aquests nous contextos vem ampliar els horitzons de la nostra cooperació solidària. Des de la insurrecció zapatista el 1994 hem volgut mantenir vincles solidaris a Chiapas amb els processos que s'hi desenvolupen. Des d'aquesta mateixa època

la solidaritat entre moviments i organitzacions cap a la frontera Sud, al Marroc.

Aquesta ampliació d'experiències ens ha permès guanyar en aprenentatges, enriquir la nostra visió i conèixer interessants processos de lluita emancipadora i les seves contradiccions.

Al llarg d'aquests anys ens hem implicat al nostre país i hem conreat llaços internacionals amb organitzacions i moviments socials, tractant de donar suport i interconnectar reivindicacions i alternatives:

- Des de l'internacionalisme feminista, aprenent dels moviments feministes la seva crítica radical al patriarcat, la seva defensa de la justícia de gènere, d'una vida lliure de violències, de la sobirania dels cossos i de la sostenibilitat de la vida;
- Amb els pobles indígenes, cooperant en la defensa dels seus drets, que es poden resumir en el dret a l'autodeterminació;
- Des de l'internacionalisme ecologista, teixint complicitats també amb els mateixos

2. *Más de 25 años de internacionalismo*, Interpueblos, Comité de Solidaridad con los Pueblos, Cantàbria 2005

*Us convidem ja
 des d'ara,
 a la 30a
 Assemblea anual
 que tindrà lloc
 els dies 12 i
 13 de maig a
 Barcelona*

pobles indígenes, amb l'ecologisme social i els moviments camperols, en la defensa del territori i els béns comuns, i la cada vegada més urgent tasca de crítica i proposta d'alternatives al desenvolupament capitalista;

- Com defensores i defensors de drets humans aprenent a cuidar-nos, a protegir i a protegir-nos davant del creixent autoritarisme, les retallades de llibertats, la criminalització de la protesta social o de la immigració;
- Aportem el nostre granet de sorra a promoure un moviment local i internacional de crítica i alternatives al gegantí poder de les corporacions multinacionals, el seu assalt a la sobirania dels pobles i la seva cooptació de les institucions públiques;
- I hem acompanyat processos d'organització social a través de l'educació popular, l'economia solidària, la comunicació social, etc.

Al document fundacional d'Entrepobles de 1988 es deia «les causes de la rebel·lió són moltes, de vegades van soles, altres van totes juntes», doncs bé, entenem que els problemes a què s'enfronta la humanitat en aquest segle XXI ens plantegen la necessitat d'ajuntar i integrar aquestes causes.

I creiem que, al 2018 i en endavant, malgrat el replegament etnocèntric i la cultura de la por que volen inocular-nos des dels poders econòmics i polítics, l'internacionalisme serà més necessari que mai. Que no podrà existir cap moviment realment transformador que no tingui les seves arrels fermament submergides en la realitat local, però tampoc sense una clara consciència de

les implicacions que tenen els fenòmens globals que vivim i patim en aquest segle, sobre el nostre quefer i viure local; ni tampoc sense una clara consciència de la responsabilitat planetària de les nostres opcions en aquest quefer i viure local. Per això seguirà sent important l'existència d'organitzacions que impulsin aquesta consciència i pràctica internacionalista.

En aquesta trajectòria no només hem comptat amb el suport i la participació de totes les persones i col·lectius que s'han associat, han participat activament o han col·laborat puntualment amb Entrepobles, també hem pogut comptar amb la complicitat de centenars de persones i organitzacions impossibles d'enumerar, amb les que ens hem donat suport mútuament en l'activació de campanyes, moviments socials, reivindicacions socials i polítiques, etc. I, per descomptat, amb les organitzacions germanes d'Abya Yala/Amèrica Llatina i algunes del Marroc, de les que hem après gairebé tot.

No hem estat mai una organització especialment preocupada per l'auto-promoció. Potser pel nostre origen, mai hem concebut Entrepobles com un fi en si mateix, sinó com una modesta aportació a la transformació social «a», «des de» i «amb» els moviments socials emancipadors, des d'una visió internacionalista.

Però tot això no treu per a ser capaços de celebrar-nos quan cal celebrar-nos. Per això us convidem ja des d'ara, tant a la 30a Assemblea anual que tindrà lloc els dies 12 i 13 de maig a Barcelona, com a les diferents activitats que en cada localitat realitzaran les organitzacions territorials d'Entrepobles. ■